

OLTMANS

Een Moment In De Geschiedenis

TOMMY WILKENS &
HILDE WILKENS VANRENTERGHEM

Vertaling door
Rubin Van Nieulande & Ilona Van Maanen

Auteursrecht © 2023
Tommy Wilkens & Hilde Wilkens Vanrenterghem
OLTMANS
Een Moment In De Geschiedenis
Alle rechten voorbehouden.

Geen enkel deel van deze publicatie mag worden gereproduceerd, gedistribueerd of verzonden in welke vorm of op welke manier dan ook, inclusief fotokopiëren, opnemen of andere elektronische of mechanische methoden, zonder de voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever, behalve in het geval van korte citaten belichaamd in kritische recensies en bepaalde andere niet-commerciële toepassingen die zijn toegestaan door het auteursrecht.

Tommy Wilkens & Hilde Wilkens Vanrenterghem

Wereldwijd gedrukt
Eerste druk 2023
Eerste editie 2023

10 9 8 7 6 5 4 3 2 1

Vertaling door
Rubin Van Nieulande & Iiona Van Maanen

OLTMANS

INHOUD

Voorwoord.....	1
Toewijding.....	2
Inleiding.....	3
Hoofdstuk Één.....	10
Hoofdstuk Twee.....	17
Hoofdstuk Drie.....	23
Hoofdstuk Vier.....	32
Hoofdstuk Vijf.....	40
Hoofdstuk Zes.....	45
Hoofdstuk Zeven.....	51
Hoofdstuk Acht.....	57
Hoofdstuk Negen.....	63
Hoofdstuk Tien.....	67
Hoofdstuk Elf.....	73
Hoofdstuk Twaalf.....	78
Hoofdstuk Dertien.....	83
Hoofdstuk Veertien.....	88
Hoofdstuk Vijftien.....	96
Hoofdstuk Zestien.....	104
Hoofdstuk Zeventien.....	109
Hoofdstuk Achttien.....	113
Hoofdstuk Negentien.....	118
Hoofdstuk Twintig.....	123
Hoofdstuk Eenentwintig.....	128
Hoofdstuk Tweeëntwintig.....	132
Hoofdstuk Drieëntwintig.....	137
Hoofdstuk Vierentwintig.....	143
Hoofdstuk Vijfentwintig.....	150
Hoofdstuk Zesentwintig.....	154
Hoofdstuk Zevenentwintig.....	160
Hoofdstuk Achtentwintig.....	165
Epiloog.....	167
Bronnen En Ontdekkingen.....	172
Alfabetische Index.....	175

VOORWOORD

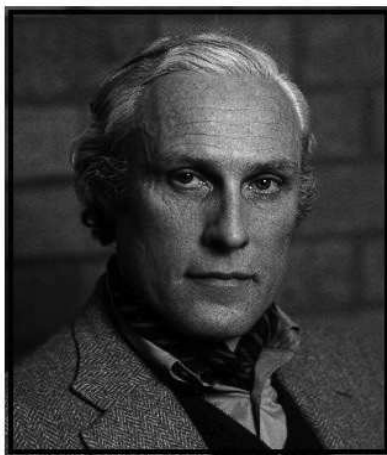
Wij willen onze grootste waardering uitspreken voor de begeleiding en aanmoediging door onze overleden vriend en collega-onderzoeker/auteur/dichter Paul Foreman uit Austin, Texas. Hij heeft dit werk mede tot stand gebracht.

Wij danken ook Dr. Ad Leerinvelt, de Curator Moderne Handschriften van de Koninklijke Bibliotheek in Den Haag.

Wij danken Steven Martin voor het met ons delen van zijn herinneringen aan de echte Marguerite Oswald en voor zijn toestemming om ze hier op te nemen.

Tot slot willen wij u bedanken voor uw keuze om ons boek te lezen en Willem Oltmans' leven, zijn onderzoek naar de moord op president John F. Kennedy en zijn nauwe vriendschap met George de Mohrenschildt nader te bekijken.

TOEWIJDING

Willem Oltmans

Wij dragen ons boek op aan Willem Oltmans, als eerbetoon aan zijn oeuvre. Zonder zijn vasthoudendheid en gedrevenheid om een eerste klas journalist te worden en zijn levenslange inzet om de details van zijn leven vast te leggen in zijn persoonlijke dagboeken, hadden wij dit intrigerende verhaal niet aan het licht kunnen brengen.

Tommy & Hilde Wilkens

INLEIDING

In dit boek wordt het fascinerende ware verhaal verteld van de Nederlandse journalist Willem Oltmans en zijn tien jaar durende intieme vriendschap met baron George de Mohrenschildt, die - volgens alle bekende bronnen - de beste vriend was van Lee Harvey Oswald in de maanden voorafgaand aan de moord op president John F. Kennedy.

Oltmans publiceerde jaren geleden zijn eigen boek over dit onderwerp, maar dat werd grotendeels genegeerd. Nu, na onze grondige studie van het archief van Willem Oltmans in Den Haag, kunnen wij de lezer een zeer goed onderzochte tweede blik op zijn bevindingen bieden.

OLTMANS: Een Moment In De Geschiedenis zal niet onthullen wie de schoten afvuurde die president Kennedy doodden. Maar het werpt wel nieuw licht op de connectie tussen Oswald en een van de meest mysterieuze personen die met hem in verband worden gebracht.

Het archief van Oltmans bevat letterlijk duizenden pagina's in ingebonden, dagboekachtige ordners. Het bevat handgeschreven brieven, notities en foto's met betrekking tot zowel zijn journalistieke werk als zijn persoonlijke leven. Het is door zijn ogen en zijn onderzoekend vermogen dat dit verhaal tot leven komt.

De documenten zijn opgeslagen en bewaard onder het toezien van Dr. Ad Leerinvelt, conservator Moderne Handschriften van de Koninklijke Bibliotheek in Den Haag. Wij ontdekten een schat aan verrassende informatie over het privéleven van George en Jeanne de Mohrenschildt - details die tot nu toe niet openbaar zijn gemaakt.

Het tien jaar durende onderzoek van Willem Oltman naar George de Mohrenschildt en zijn zelfverklaarde betrokkenheid bij Lee Harvey Oswald leidde ertoe dat de journalist door vertegenwoordigers van de Nederlandse regering werd samengespannen en in diskrediet gebracht.

Zowel zijn karakter als zijn bevindingen werden in twijfel getrokken. En bepaalde elementen van de Amerikaanse mainstream media volgden dit voorbeeld. Maar een zorgvuldige analyse van de feiten bevestigt dat Oltmans als onderzoeksjournalist zowel ijverig als eerlijk was in zijn streven naar de waarheid.

We beginnen op 6 juni 1925 in Huizen met de geboorte van Willem Leonard Oltmans uit Antonie Cornelis Oltmans en Alexandrine van der Woude. Zijn vader was geboren op 24 juni 1894 in Midden-Java, Indonesië, en werd een gerespecteerd en bewonderd chemisch ingenieur. Later behaalde hij verder succes als advocaat.

Alexandrine van der Woude werd geboren op 21 juni 1896 in Maarsen, Nederland. Zij werd opgeleid in zowel klassieke talen als wetenschappen en kreeg een vioolopleiding in Luik, België.

De familie Oltmans had aanzienlijke rijkdom vergaard door investeringen in de productie van kinine in Nederlands West-Indië. Uit documenten blijkt dat Willem Oltmans in zijn jonge jaren onderwijs volgde aan enkele van de meest prestigieuze onderwijsinstellingen in Nederland. Hij groeide op in Huis ter Heide in "De Horst", de villa van de familie, en genoot van een zorgeloze levensstijl die alleen voor de allerrijksten en meest elitaire was weggelegd.

Maar zelfs met deze voordelen vertelde Oltmans dat hij in zijn jeugd worstelde met eenzaamheid en de overtuiging dat niemand ooit zijn gevoelens begreep of hem accepteerde zoals hij was. Hij was kapot van de gedachte dat hij niet had voldaan aan de verwachtingen van zijn ouders en dat hij de rest van zijn leven van hen vervreemd zou blijven.

Op negenjarige leeftijd begon Willem Oltmans een dagboek bij te houden. Omdat hij geen betekenisvolle relatie met anderen had, werd hij gedreven om zijn diepste en meest persoonlijke gedachten vast te leggen. Het was het begin van een discipline van dagelijks noteren die zijn hele leven zou voortduren. Zijn motief was een werk te maken dat liet zien hoe

een mens zich in de loop der tijd ontwikkelt. Hij beschouwde het schrijven als een prestatie op zich, en zijn dagboeken en latere publicaties werden als het ware zijn *raison d'être*.

In zijn observaties zien we niet alleen de innerlijke gedachten van de man zelf, maar ook het proces waarmee hij informatie verzamelt en analyseert. En het is deze nauwgezette aanpak die zijn verhaal over de relatie tussen de Mohrenschildt en Oswald geloofwaardig maakt.

Formeel onderwijs zou moeilijk en frustrerend blijken voor de jonge Oltmans. Nadat hij op de ene school na de andere was gezakt, werd hij in 1946 toegelaten tot het Nederlands Onderwijsinstituut voor Buitenlanders in kasteel "Nijenrode" in Beukelen. Maar omdat hij zich opnieuw overweldigd voelde door zijn studie, stopte hij ermee en keerde verslagen naar huis terug.

In 1948 had Oltmans zich echter gehergroepeerd en nam hij een levensveranderende beslissing. Hij trok naar Amerika en schreef zich in aan de prestigieuze Yale University om politicologie te studeren. Die moedige stap liep helaas uit op een mislukking. En doordat hij Yale moest verlaten, raakte hij in een diepe depressie.

Hij keerde terug naar Nederland en voelde zich eenzamer en onbegrepen dan ooit. In diezelfde tijd, zo blijkt uit zijn dagboekantekeningen, verkeerde Oltmans in een persoonlijke identiteitscrisis die nauw verband hield met zijn diepste geheim: zijn sterke homoseksuele neigingen en de angst dat die zouden worden onthuld. Het was een strijd die hij zijn leven lang in zichzelf zou blijven voeren.

Hij ontkende zijn ware gevoelens en werd in 1950 verliefd op Josephine Anna Frederick Westerman. En vijf jaar later waren ze verloofd. Zij was de dochter van een directeur van Esso Oil and Gas Company en werkte als grondstewardess voor KLM Airlines. Hun huwelijk vond plaats op 19 december 1957 in New York City. Maar het huwelijk was van korte duur

en eindigde met een echtscheidingsproces, waarbij werd aangetoond dat zijn vrouw Oltmans in bed had betrappt met een mannelijke metgezel.

Een verhuizing naar Rome na de scheiding bleek de katalysator voor wat een zeer succesvolle journalistieke carrière zou worden. In de eerste weken van zijn werk als freelance correspondent voor verschillende kranten in de stad, vestigde Oltmans zijn credo dat alles wat hij versloeg gebaseerd moest zijn op een zoektocht naar de feiten. Hij kreeg al snel de reputatie een verslaggever te zijn die nooit de waarheid in gevaar zou brengen, en het waren zijn onverzettelijke professionele normen die hem ertoe brachten enkele van de grootste verhalen over de hele wereld aan het licht te brengen.

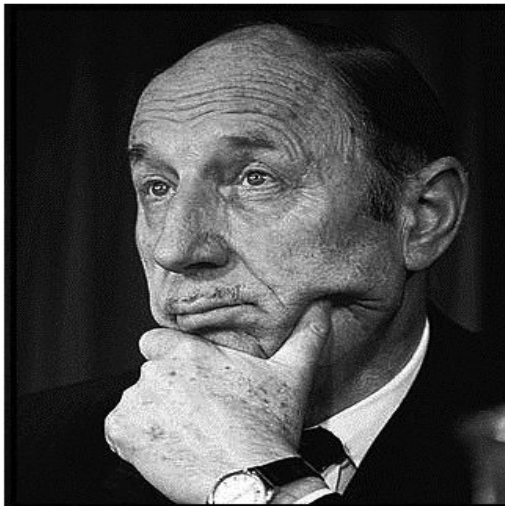
Het leven van een wereldreporter paste goed bij Oltmans. Het reizen van het ene grote verhaal naar het andere leverde hem al snel de bijnaam "De Vliegende Hollander" op. Toen hij eindelijk zijn plaats in het leven had gevonden, merkte hij dat zijn bekwaamheid en charisma hem vrijwel onmiddellijk tot succes brachten. Hij ging het gevaar nooit uit de weg en vond zijn weg naar informatie op plaatsen waar zijn tijdgenoten niet durfden te komen.

Oltmans' sterke gedrevenheid en inzet om een onderzoeksjournalist van wereldklasse te worden, zouden hem mogelijkheden bieden waar anderen alleen maar jaloers op konden zijn. Het was misschien onvermijdelijk dat zijn methoden op vele fronten opschudding veroorzaakten, en hij kreeg al snel de reputatie van Nederlands meest controversiële en radicale journalist.

In 1956 deed hij correspondentiewerk voor De Telegraaf, een ochtendkrant in Amsterdam met een oplage van bijna een half miljoen lezers per dag. Op dat moment waren de regering en Indonesië verwickeld in een twistgesprek over het rechtmatige eigendom van Nederlands Nieuw-Guinea. Oltmans kreeg van de uitgever van De Telegraaf de opdracht om de Indonesische president Kusno Achmed Soekarno niet te interviewen of zich op een andere manier met de situatie te bemoeien.

Maar Oltmans sprak openlijk zijn overtuiging uit dat Indonesië wel degelijk rechten had op het gebied. Bovendien trotseerde hij de orders van de uitgevers door niet alleen Soekarno te ontmoeten, maar al snel de goede vriend en vertrouweling van de president te worden. Uit aantekeningen in zijn dagboeken blijkt dat de relatie ook lichamelijk intiem was - en dat Soekarno's vrouw daarvan op de hoogte was, hoewel zij het niet goedkeurde en er een hekel aan had Oltmans op bezoek te zien komen.

De ontmoeting met president Soekarno werd gemeld door het Elseviers Weekblad (Elseviers Weekly Paper) en haalde de krantenkoppen in heel Nederland en Europa. Begrijpelijkerwijs ontsloeg De Telegraaf Oltmans niet alleen, maar weigerde ook om in de toekomst nog verhalen van hem te publiceren. De verregaande invloed van de krant op het continent zou hem nog jaren parten spelen. En de Nederlandse minister van Buitenlandse Zaken, Joseph Luns, organiseerde een geheime lastercampagne om Willem Oltmans in diskrediet te brengen en te ruïneren.

Joseph Luns

Wat had hij gedaan om een dergelijke vijandigheid op te wekken op de hoogste regeringsniveaus? President Soekarno was er heilig van overtuigd dat Nederlands Nieuw-Guinea rechtmatig aan Indonesië toebehoorde en was bereid het leger van zijn land te mobiliseren en het gebied zo nodig met geweld terug te nemen. Terwijl de gemoederen aan beide kanten hoog opliepen, was het Oltmans die zich in de controversie mengde en de toenmalige president John F. Kennedy via zijn naaste internationale adviseurs een privébericht stuurde - een bericht waarvan algemeen wordt aangenomen dat het een oorlog heeft voorkomen. Men denkt dat Oltmans president Kennedy vroeg druk uit te oefenen op de Nederlandse regering om het gebied over te dragen aan een tijdelijk bestuur van de Verenigde Naties (UNTEA).

Vervolgens sloot hij zich aan bij een informele groep bedrijfsleiders die de autoriteiten omzeilde en het Nederlandse publiek ervan probeerde te overtuigen dat de regering Nederlands Nieuw-Guinea moest afstaan aan Indonesië. Luns was zo woedend over Oltmans' acties dat hij directe instructies gaf om de journalist te mijden en vanaf dat moment nooit meer iets met zijn naamsvermelding te publiceren (hij noemde hem "een gemotoriseerde mug"). Deze boycot en zwarte lijst van Willem Oltmans zou enkele decennia van kracht blijven.

Op 1 mei 1963 nam Indonesië de controle over Nederlands Nieuw-Guinea over. Oltmans' betrokkenheid bij de inspanningen die tot deze gedenkwaardige gebeurtenis leidden, leverde hem enkele zeer gevaarlijke vijanden op binnen de Nederlandse regering. Al snel rinkelde zijn telefoon niet meer. De eens zo stralende ster van de Nederlandse journalistiek werd nu gemeden en belachelijk gemaakt en - het ergste voor een verslaggever - zijn eerlijkheid en integriteit werden bij elke gelegenheid in twijfel getrokken. Het was een aanval op de kwaliteiten die zijn carrière hadden bepaald en waarop hij zijn reputatie had gebouwd.

Uit Oltmans' aantekeningen blijkt dat hij er zeker van was dat iemand binnen de Nederlandse regering erachter zat om hem persoonlijk en

professioneel te ruïneren. Het zou echter vele jaren duren voordat hij de feiten boven water kreeg die zijn zaak bewezen. En gedurende die tijd leefde hij in bijna armoede en was hij zelfs gedwongen een uitkering te ontvangen om een beetje normaal te kunnen leven. Oltmans werkte als freelance journalist die verslag deed en kleine verhalen verkocht aan de publicaties die hem het meest betaalden. Het was een hard leven, en de vergoedingen waren gering. Maar zijn rechtvaardiging zou nog komen.

In 1991 had Oltmans een rechtszaak aangespannen tegen de Nederlandse Staat, waartoe ook het Koninklijk Huis behoorde. Er volgde een lange juridische strijd en negen jaar later werd een schikking getroffen. De gedaagden werden aansprakelijk gesteld, en via bindende arbitrage werd de Nederlandse Staat veroordeeld tot betaling aan Willem Oltmans van acht miljoen gulden (\$ 4.469.273,76 in 2000). Ongeveer een kwart van dat bedrag was nodig om zijn juridische kosten te dekken.

Ondanks die vele jaren van strijd verloor hij nooit zijn vastberadenheid om te werken aan datgene waarvan hij wist dat hij er het beste in was: verhalen verslaan en journalist zijn. Het was een lange en moeilijke klim, maar hij worstelde zich weer omhoog en bereikte uiteindelijk een niveau van succes.

In de jaren zestig ging Oltmans voor zijn inkomen naar het lezingencircuit in Europa en zelfs de Verenigde Staten. Hij werkte op een gegeven moment voor het Keedick Lecture Bureau en verdiende 100 tot 125 dollar per lezing. Zijn lezingen werden voornamelijk gehouden voor vrouwengroepen en maatschappelijke organisaties. Naast het salaris waren de kosten van vliegtickets, vervoer van en naar het vliegveld en een gegarandeerde maaltijd inbegrepen. Het was kleinschalig werk, maar hij was er blij mee en het betaalde de rekeningen. En zo raakte hij betrokken bij het onderzoek naar de moord op John F. Kennedy.

HOOFDSTUK ÉÉN

Het was 8 maart 1964 en Willem Oltmans had net een lezing gegeven in de Criterion Club van Wichita Springs, Texas. Na een korte pendelvlucht terug naar de luchthaven Dallas-Fort Worth wachtte hij op zijn vertrek naar New York toen hij de 55-jarige Marguerite Oswald zag, de moeder van de van moord verdachte Lee Harvey Oswald.

In zijn persoonlijke aantekeningen beschreef hij haar als een verformfaaid uitzierende vrouw van middelbare leeftijd die worstelde met haar bagage, die bestond uit een kapotte koffer en meerdere kartonnen dozen. Oltmans zag de mogelijkheid van een verhaal en benaderde mevrouw Oswald met de vraag of hij haar kon helpen.

"Hoe kent u mij?" vroeg ze. Zijn antwoord was: "De hele wereld kent je." De twee begonnen een kort gesprek, waarin hij ontdekte dat ze beiden met American Airlines vlucht 25 naar de onlangs tot John F. Kennedy International Airport omgedoopte luchthaven zouden reizen.

Ze was op weg om zestien handgeschreven brieven te verkopen die Lee haar had gestuurd toen hij in Rusland woonde. Het tijdschrift Esquire zou ze kopen voor 4000 dollar. Ze had ze allemaal gesigneerd en gedateerd en er een kleine aantekening bij gedaan, als een persoonlijk tintje.

In zijn aantekeningen beschrijft Oltmans Marguerite Oswald als een versleten en diep gestresste vrouw met donkere, ingevallen ogen, met een kattenogbril met een donker randje en een blik van hulpeloosheid en wanhoop. Ze was een beeld van totale droefheid. Maar haar geest leek met duizend mijl per uur te bewegen, en tijdens de hele reis naar New York stond ze niet stil.

Kort nadat ze in het vliegtuig hadden plaatsgenomen op stoel 7E en 7F, begon ze aan een reeks vragen die hij omschreef als "vragen bovenop vragen". Waarom had haar zoon geen rechtsbijstand gekregen op die

vrijdagmiddag of -avond, noch de hele dag op zaterdag, noch helemaal tot hij werd doodgeschoten in het Dallas Municipal Building? Als hij rijk was geweest, zou hij dan vandaag nog in leven zijn?

Werd mijn zoon het recht op een advocaat ontzegd omdat hij geen geld had? Waarom is er nooit een opname gemaakt van de meer dan 20 uur durende ondervraging tussen vrijdagmiddag en zondagochtend? Waarom zijn er nooit aantekeningen gemaakt? Haar zoon werd beschuldigd van moord op de president van de Verenigde Staten, en er werden geen aantekeningen gemaakt en geen opname gemaakt. Het klopte gewoon niet. Iets was niet juist.

Lee had steeds weer ontkend iemand neer te schieten, vanaf zijn arrestatie op vrijdagmiddag tot aan zijn moord in de boeien. Ze zei dat ze hem zaterdag in de gevangenis had mogen ontmoeten, en "hij keek me recht in de ogen en zei: 'Mama, maak je geen zorgen. Ik heb niemand vermoord, de politieagent niet en niemand anders, en dit zal allemaal worden opgehelderd'".

In Oltmans' aantekeningen vertelt hij dat hij Marguerite Oswald vroeg of het überhaupt mogelijk was dat haar zoon president Kennedy had kunnen vermoorden. En mevrouw Oswald antwoordde dat er een kans was dat hij dat had gedaan. "Maar totdat het bewezen is in ons Amerikaanse rechtssysteem, zal ik vechten voor de rechten van mijn zoon en ik zal nooit geloven dat hij de president heeft vermoord," zei ze. "Mijn zoon is dood en kan zichzelf niet verdedigen, dus als zijn moeder zal ik hem tot het laatst verdedigen."

In mijn getuigenis voor de Commissie Warren in Washington vroeg ik opperrechter Warren waarom er geen opname was van het verhoor van mijn zoon op die vrijdag en zaterdag, aangezien hij van zo'n gruwelijke misdaad werd beschuldigd?"

Opperrechter Warren kon geen antwoord geven, maar stelde dezelfde vraag wel aan de politiechef van Dallas, Jesse Curry. Het antwoord was:

"We zouden een recorder kopen voor belangrijke zaken. We hebben het erover gehad om er een te kopen, maar het is er nooit van gekomen."

Tijdens een ongemakkelijk stil moment in de hoorzitting vroeg iedereen zich af hoe dat kon gebeuren.

Ze zou praten over de dag van Lee's begrafenis en hoe er zelfs in de dood geen vrede of respect was voor haar vermoorde zoon, die gedood werd terwijl hij in hechtenis was en - nog erger - geboeid was aan een politieagent. Rose Hill Memorial Cemetery, op 7301 East Lancaster Avenue in Fort Worth, was de enige in het hele grootstedelijke gebied die Lee Oswald wilde begraven.

Er waren acht politieagenten uit Dallas, twee waakhonden en een paar journalisten aanwezig. Er was een kleine gebedsdienst gepland voor vier uur in de kapel, maar die werd stopgezet voordat hij kon beginnen. De familie was er kapot van. Hoe kon dit gebeuren? De gebeurtenissen waren zo snel gegaan van vrijdag op maandag dat het allemaal een waas was in hun gedachten.

Nu was het tijd om Lee te begraven en ieder van hen zou beginnen aan een levenslange zoektocht naar de waarheid. Bitterheid en haat volgden hen allen als een gitzwarte schaduw. Zelfs een halve eeuw later zou de naam "Oswald" vreselijke herinneringen oproepen in het hoofd van iedereen die die traumatische dagen had meegemaakt.

De kist van Oswald was een Pine Bluff model #31, gemaakt van goedkoop hout. Uit gegevens blijkt dat Robert Oswald, de broer van de overledene, de kist op 24 november 1963 voor 300 dollar had gekocht bij Miller Funeral Home in Tarrant County, Texas.

Preston McGraw van United Press International zei: "Nou, als we een verhaal gaan schrijven over de begrafenis van deze klootzak, zullen we hem hier weg moeten dragen." Zeven journalisten, onder wie Jerry Flemmons van de Fort Worth Star-Telegram en Mike Cochran van Associated Press,

pakten de handgrepen en verplaatsten het lichaam met enige moeite naar het pas gegraven graf.

Oswald pallbearers

Oswald family at funeral